
Efnistaka í Stapafelli og Súlum á Reykjanesi Ákvörðun um matsáætlun

---

1 INNGANGUR

Þann 6. apríl 2018 barst Skipulagsstofnun tillaga Íslenskra aðalverktaka að matsáætlun vegna fyrirhugaðrar efnistöku í Stapafelli og Súlum í Grindavíkurbæ og Reykjanesbæ samkvæmt 8. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum, sbr. lið 2.01 í 1. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði umsagna Grindavíkurbæjar, Reykjanesbæjar, Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja, Minjastofnunar Íslands, Náttúrufræðistofnunar Íslands, umhverfisnefndar Grindavíkur, umhverfis- og skipulagsráðs Reykjanesbæjar og Umhverfisstofnunar.

2 GÖGN LÖGÐ FRAM

Tillaga framkvæmdaraðila að matsáætlun: Efnistaka í Stapafelli og Súlum á Reykjanesi. Tillaga að matsáætlun. Efla, 5. apríl 2018.

Umsagnir um tillögu að matsáætlun bárust frá:

- Grindavíkurbæ með tölvupósti dags. 2. maí 2018.
- Heilbrigðiseftirliti Suðurnesja með bréfi dags. 4. júní 2018.
- Minjastofnun Íslands með bréfi dags. 24. apríl 2018.
- Náttúrufræðistofnun Íslands með tölvupósti dags. 14. maí 2018.
- Umhverfisstofnun með bréfi dags. 20. apríl 2018.

Frekari upplýsingar bárust frá framkvæmdaraðila með bréfi dags. 14. maí og 8. júní 2018.

3 FRAMKVÆMD OG UMHVERFISÁHRIF

Í tillögu að matsáætlun kemur fram að gert sé ráð fyrir að taka 14 milljónir rúmmetra af bögglabergi úr Stapafelli og sama magn af sandi úr Súlum. Áætlaður vinnslutími námunnar verður a.m.k. til ársins 2038.

Efnismagn og hámarksvinnslyði

Í tillögu að matsáætlun er ekki ljóst hversu mikil áhrif fyrirhuguð efnistaka hefur á jarðmyndanirnar Stapafell og Súlum.

Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir því hversu mikið kemur til með að standa eftir af jarðmynduninum eftir 28 milljón rúmmetra efnistöku. Gera þarf grein fyrir því hversu djúpt efnistakan muni ná og hvort eitthvað muni standa eftir af Stapafelli og Súlum þegar efnistöku er lokið. Einnig þarf að gera grein fyrir í frummatsskýrslu því hvort mögulegt er að skilja eftir jarðlagasnið sem verði aðgengilegt eftir að efnistöku er lokið.

Mengunarhætta á vatnsverndarsvæði

Í kafla 4.3.3 í tillögu að matsáætlun kemur fram að Súlur og Stapafell liggja innan vatnsverndarsvæðis Reykjanesbæjar og Grindavíkur. Jarðmyndanir á svæðinu eru ungar og sprungur víða á svæðinu.

Í frummatsskýrslu þarf að koma fram hve langt er niður á grunnvatnsborð og gera grein fyrir sprungum á svæðinu og afstöðu þeirra til efnistökusvæðis, athafnasvæðis og efnageymslu vegna starfseminnar. Gera þarf nákvæma grein fyrir meðhöndlun varasamra efna og spilliefna þ.m.t. eldsneytisafyllingum, staðsetningu eldsneytistanka, viðgerðum véla og starfsmannaaðstöðu. Jafnframt þarf að gera grein fyrir því hvaða ráðstafanir verða gerðar til að lágmarka hættu á mengun.

Samlegðaráhrif efnistöku í Súlum

Í kafla 4.3.4 í tillögu að matsáætlun kemur fram að gerð verði grein fyrir áhrifum á ásýnd og landslag.

Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir samlegðaráhrifum af allri efnistöku í Stapafelli og Súlum sem og Rauðamel á landslag og sýna hvernig ásýnd svæðisins breytist með fyrirhugaðri efnistöku.

Jarðmyndanir

Í kafla 4.3.9 í tillögu að matsáætlun er fjallað um jarðmyndanir.

Skipulagsstofnun telur að í frummatsskýrslu eigi að gera grein fyrir því hvort mögulegt sé að varðveita snið í gegnum jarðmyndanirnar Stapafell og Súlur sem verði aðgengilegt eftir að efnistöku er lokið.

Skipulag

Í kafla 2.3.2 í tillögu að matsáætlun kemur fram að gerð sé grein fyrir efnistöku í Stapafelli og Súlum á aðalskipulagsuppráttum og í aðalskipulagsáætlunum Reykjanesbæjar og Grindavíkurbæjar. Efnistökusvæðið sé því í samræmi við aðalskipulagsáætlanir. Í aðalskipulagi Reykjanesbæjar 2015-2030 er Súlum og Stapafelli skipt upp í tvö mismunandi efnistökusvæði og gert sé ráð fyrir að áætluð efnistaka verði um 5 milljónir m³ úr Stapafelli og 1 milljón m³ úr Súlum. Í aðalskipulagi Grindavíkur 2010-2030 segi að í námu Íslenskra aðalverktaka sé ráðgert að vinna um 7 milljónir m³ úr Stapafelli. Jafnframt kemur fram að ekkert deiliskipulag sé til fyrir efnistökusvæðin.

Þá segir í tillögu að matsáætlun að Íslenskir aðalverktakar hyggjast vinna allt að 14 milljónir m³ af efni úr Stapafelli og annað eins úr Súlum á vinnslutíma námunnar, þ.e. til a.m.k. ársins 2038. Við næstu endurskoðun aðalskipulaganna verða því vinnslutölur uppfærðar enda í aðalskipulagi gert ráð fyrir því að um framtíðar efnistökusvæði sveitarfélaganna sé að ræða. Umhverfismatið miðast því við vinnslutölur Íslenskra aðalverktaka sem ná yfir lengra tímabil en núgildandi aðalskipulög sveitarfélaganna.

Skipulagsstofnun fellst ekki á þá túlkun Íslenskra aðalverktaka að efnistaka í Stapafelli og Súlum sé í samræmi við aðalskipulagsáætlanir á svæðinu þar sem gert er ráð fyrir mun minni efnistöku en áformað er samkvæmt tillögu að matsáætlun. Þá bendir Skipulagsstofnun á að áform um efnistöku í Stapafelli og Súlum eru mjög umfangsmikil og koma líklega til með að fjarlægja nær allt vinnanlegt efni á svæðinu. Það er því nauðsynlegt að breyta aðalskipulagi vegna áformaðra framkvæmda og stofnunin mælir jafnframt með að unnið verði deiliskipulag í samræmi við ákvæði gr. 5.3.2.7 í skipulagsreglugerð þar sem sveitarstjórn setur fram sínar áherslur í skilmálum um landmótun, frágang o.fl. Verði ekki unnið deiliskipulag þurfa ákvæði um efnistöku að vera ítarleg í aðalskipulagsbreytingunni til þess að hægt sé að veita leyfi til framkvæmda á grundvelli hennar. Skipulagsstofnun hvetur til þess að unnið verði samhliða að umhverfismati skipulagsáætlananna og framkvæmdarinnar sem og að gögn verði samnýtt og kynnt samtímis.

Vöktun

Í frummatsskýrslu þarf að leggja fram áætlun um vöktun umhverfisáhrifa eftir að framkvæmdum er lokið og starfsemin er komin í rekstur, eftir því sem við á.

4 NIÐURSTAÐA

Í samræmi við 8. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum hefur Skipulagsstofnun farið yfir framlagða tillögu Íslenskra aðalverktaka að matsáætlun ásamt þeim umsögnum sem borist hafa stofnuninni og viðbrögðum framkvæmdaraðila við þeim. Skipulagsstofnun fellst á tillögu framkvæmdaraðila að matsáætlun með eftirfarandi athugasemdum.

1. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir því hversu mikið kemur til með að standa eftir af jarðmyndununum eftir 28 milljón rúmmetra efnistöku. Gera þarf grein fyrir því hversu djúpt efnistakan muni ná og hvort eitthvað muni standa eftir af Stapafelli og Súlum þegar efnistöku er lokið.
2. Í frummatsskýrslu þarf að koma fram hve langt er niður á grunnvatnsborð og gera grein fyrir sprungum á svæðinu og afstöðu þeirra til efnistökusvæðis, athafnasvæðis og efnageymslu vegna starfseminnar. Gera þarf nákvæma grein fyrir meðhöndlun varasamra efna og spilliefna þ.m.t. eldsneytisáfyllingum, staðsetningu eldsneytistanka, viðgerðum véla og starfsmannaaðstöðu. Jafnframt þarf að gera grein fyrir því hvaða ráðstafanir verða gerðar til að lágmarka hættu á mengun.
3. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir samlegðaráhrifum af allri efnistöku í Stapafelli og Súlum sem og Rauðamel á landslag og sýna hvernig ásynd svæðisins breytist með fyrirhugaðri efnistöku.
4. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir því hvort mögulegt er að skilja eftir jarðlagasnið sem verði aðgengilegt eftir að efnistöku er lokið.

Framkvæmdaraðili getur kært ákvörðunina til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála, sbr. 14. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum.

Reykjavík, 22. júní 2018

Jakob Gunnarsson

Sigurður Ásbjörnsson